

Яким чином здійснюються розрахунки між резидентами і нерезидентами за такими валютними операціями як експорт та імпорт товарів, робіт, послуг?

ЗІР, категорія 114.02

Згідно з частиною першою ст. 3 Закону України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473) відносини, що виникають у сфері здійснення валютних операцій, валютного регулювання і валютного нагляду, регулюються Конституцією України, Законом № 2473, іншими законами України, а також нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону № 2473.

Частиною другою ст. 5 Закону № 2473 передбачено, що усі розрахунки на території України проводяться виключно у гривні, крім розрахунків за:

- 1) операціями зі здійснення іноземних інвестицій та повернення іноземному інвестору прибутків, доходів (у тому числі дивідендів) та інших коштів, одержаних на законних підставах у результаті здійснення іноземних інвестицій;
- 2) операціями банків з надання банківських та інших фінансових послуг на підставі банківської ліцензії;
- 3) операціями з надання фінансових послуг, визначених пп. 1 – 5 частини другої та частиною третьою ст. 9 Закону № 2473, що надаються небанківськими фінансовими установами та операторами поштового зв'язку, які мають ліцензію Національного банку України (далі – НБУ) на здійснення валютних операцій;
- 4) операціями з розміщення, виплати грошового доходу та погашення облігацій, казначейських зобов'язань України, номінованих в іноземній валюті, якщо це передбачено проспектом цінних паперів (умовами їх розміщення);
- 5) операціями з купівлі – продажу державних цінних паперів, номінованих в іноземній валюті, якщо ініціатором або отримувачем за такою валютною операцією є банк;
- 6) іншими операціями, визначеними Митним кодексом України та (або) нормативно-правовими актами НБУ.

Розрахунки за операціями, визначеними частиною другою ст. 5 Закону № 2473, можуть проводитися в іноземній валюті, у гривні, а також у банківських металах.

Відповідно до п. 28 розд. IV Положення про здійснення операцій із валютними цінностями (далі – Положення), затвердженого постановою Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 2, із змінами і доповненнями, у розрахунках між резидентами і нерезидентами за поточними торговельними операціями та операціями, пов'язаними з рухом капіталу (крім операцій зі здійснення іноземних інвестицій та повернення іноземному інвестору прибутків, доходів (уключаючи дивіденди) та інших коштів, одержаних на законних підставах у результаті здійснення іноземних інвестицій), використовуються як засіб платежу іноземна валюта і гривня.

Розрахунки, а також перекази за валютними операціями, зазначеними в пп. 27 - 30 розд. IV Положення, здійснюються виключно через банки (п. 31 розд. IV Положення).

При цьому, згідно з останнім абзацом п. 4 розд. I Положення, до поточних торговельних операцій належать операції, зазначені у п.п. 1 п. 4 розд. I Положення, а саме: розрахунки за експорт та імпорт товару (уключаючи сплату штрафів, пені, бонусів, відшкодування супутніх витрат у зв'язку із виконанням зовнішньоекономічного договору, відшкодування збитків у зв'язку із невиконанням зовнішньоекономічного договору), включаючи такі розрахунки на території України.

Крім того, п. 2 ст. 1 Закону № 2473 визначено, що термін «товар» вживається у значенні, визначеному Законом України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність», відповідно до ст. 1 якого товар – будь-яка продукція, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші немайнові права, призначені для продажу (оплатної передачі).

Виходячи із зазначеного, розрахунки між резидентами і нерезидентами за такими валютними операціями як експорт та імпорт товарів, послуг, робіт здійснюються виключно через банки в іноземній валюті та гривні.